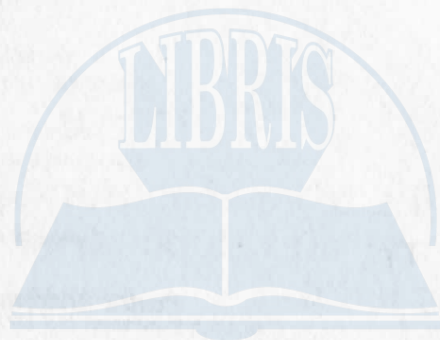

Să scrii este cel mai ușor lucru din lume, abia după aceea începe iadul

Bunică-mea din partea mamei, Maria, n-a fost la școală nici măcar o zi din viața-i fabuloasă în care n-a ieșit din satul ei decât până la Ploiești. A rămas analfabetă pentru că a trebuit să aibă grijă de o soră mai mică, născută în condiții nefericite și rămasă neajutorată în toată scurta ei viață. „Cum s-o dăm, maică, la azil? Ce vină avea ea, săraca? Și-apoi, ce-ar fi zis lumea?!“ Pe de altă parte, pe tata l-a acceptat în familie pentru că „E băiat cu facultate!“

N-am mai întâlnit pe nimeni care să povestească atât de frumos ca bunică-mea. Când am citit *Toamna patriarhului*, mi-am dat seama că bunică-mea fraza la fel, că se mișca la fel de firesc prin timpurile și spațiile narațiunii, că în vocea ei se multiplicau, la fel ca la Márquez, zeci, sute, mii de voci ale celor ce vorbesc prin noi. Cu vreo câțiva ani înainte să moară, îi

spunea unei verișoare să facă un copil cât mai repede, atunci, cât era tânără și fecundă, și i-a zis-o cu una dintre cele mai frumoase expresii pe care le-am auzit sau citit vreodată în limba română: „Acum, maică, înainte să-ți cadă floarea-n apă!”

Mama povestește ca Proust: deschide paranteză după paranteză, turuie metaforă după metaforă, sare de la un personaj la altul, și reușește cumva să se întoarcă la propoziția principală de la care a plecat, iar între timp nici nu sesizezi, dacă nu ești foarte atent, că a început să vorbească în urmă cu o jumătate de oră.

Tata povestește rar, când îl apucă vreo nostalgie bahică. Când vorbește îmi aduce aminte de Faulkner: începe da capo, frazează clasic, se ține de poveste, dar sfârșește prin a se lăsa copleșit de nostalgie, și îți trănțește un amănunt colosal exact la finalul unei fraze care nu prevestea nimic extraordinar.

Cred că, de fapt, într-o primă fază inconștientă, învățăm să citim nu din cărți, ci de pe buzele alor noștri. Cred că, de fapt, mai întâi de toate, începem să scriem nu ascultând doar vocea noastră, ci și vocile alor noștri.

Să scrii este cel mai ușor lucru din lume. Scriem bilețele, rețete, mesaje, e-mailuri, statusuri, cereri, procese-verbale, impresii de

călătorie, amintiri, comentarii politice, slogani. Toată lumea reușește, mai devreme sau mai târziu, mai mult sau mai puțin, să dea drumul acelui flux al conștiinței. Doar că asta nu-i literatură. E cel mult blogging, copywriting, terapie, jurnalism narativ, fie ele chiar de bună calitate. Pentru că uităm sau ezităm să recunoaștem că cel mai greu lucru din lume este să *rescrii*. Să te întorci la text, de zece, o sută, o mie de ori, să te îndoiești, să te documentezi, iar și iar, până când totul începe să se înstrăineze de tine, până când începi să-ți pierzi mințile, apoi să ți le regăsești și să te uiți la textul ăla cu alți ochi. Ochii Primului cititor. Atunci începe, cred eu, literatura.

Aventurile lui Robinson și ale bunicului său mort, Thales

Fade in

Copiii s-au adunat în jurul lui. Mor de curiozitate. Robinson stă rezemat de un perete. Cineva îl provoacă. N-ai curaj, n-ai curaj! Are 7 ani, la fel ca ei. Are și curaj.

Te fac să visezi, îi spune puștiul blond și subțire din fața lui. N-ai mai jucat până acum?

Bine, acceptă el. Închide ochii, zice blondul, și vocea îi sună poruncitoare și matură. Respiră adânc, mai adânc! Și mai repede, mai repede! Trage aer în piept din toate puterile. O dată. De două ori. A treia oară, când inspiră, simte cum puștiul blond se împinge cu toată forța în plexul lui. Aerul din plămâni țâșnește afară ca suflul unei explozii.

Cut to

În mijlocul insulei sale pline de pruni și de vișini, bunicul lui Robinson, Thales, își culege roșiile și vorbește, de parcă nu l-ar vedea, despre Egipt, Fenicia și Babilon. Trecând prin porumbul de două ori mai înalt decât Robinson, Thales împarte anul, cu gesturi largi, în anotimpuri și zile. Dintr-o singură mișcare înscrie triumghiul dreptunghic într-un semicerc. Măsoară cu instrumente rudimentare — sârme strânse de pe te miri unde, rigle decolorate și șuruburi ruginite — distanța dintre corăbii și țărmul singurătății lui. Și, mai presus de toate, Thales schimbă lumea cu o singură vorbă: apa e totul. Apa care ne apropie și ne desparte, risipindu-ne pe fiecare pe câte-o insulă. Lui Robinson îi e milă de Thales, ar vrea să-i vorbească, știe că un astfel de gând nu se poate naște decât din cea mai mare dintre singurătăți. Dar bătrânul nu mai e printre pruni și vișini, și nici în lanul de porumb. Robinson intră după el în casă, unde Thales, bătrân, bolnav și speriat, pe patul de moarte, înconjurat de toți ai lui, strigă că a fost un prost, că s-a înșelat toată viața, că n-a înțeles nimic, că, de fapt, lumea e plină de zei.

Și Robinson știe că, la sfârșit, bătrânului i s-a făcut frică pe insula lui, că-i vrea pe toți ai lui lângă el, că trebuie ca lumea să fie plină de zei, că are nevoie să creadă că apa nu e totul, că povestea nu se sfârșește aici.

Cut to

Când deschide ochii, Robinson e prăbușit lângă peretele de care stătea rezemat. Îi curge sânge din nas și tâmpla dreaptă îi e zgâriată. Copiii stau pe vine în jurul lui. Ți-a plăcut? Ce-ai văzut? Cum a fost? Puștiul blonziu care i-a dat aerul afară din plămâni stă mai departe, în picioare, și zâmbește: Ți-am zis c-o să te fac să visezi.

Fade to black

Toate astea se întâmplau demult, pe continent. Înainte de insulă. Acum, Robinson nu vrea să plece de pe insula lui. De fapt.

Save as...

Aventurile lui Robinson și ale bunicului său mort, Thales

Îi sună telefonul. Cine poate să sune la 10 seara, când stai liniștit în bucătăria ta din Suburbia 10, bei Vodka Seven, încerci să-ți fumezi cuminte creierii și scrii tâmpenii? Dă laptopul într-o parte. Se uită la ecranul care pâlpâie. E mama! Nu-i o idee bună să vorbești cu maică-ta

la telefon când ai peste 30 de ani, stai în Suburbia 10, ai un job cu perspective meschine, ai luat ceva la bord și ai tras 3 sferturi de joint. Sunt anumite chestii pe care n-ai cum să i le spui. Sau poți, dar ea probabil n-o să fie atât de înțeleghătoare ca de obicei.

Bună, mamă! Sunt bine. Muncesc mult. Sunt cam obosit. Nu, nu mi-am găsit altceva. E o perioadă de căcat în presă. De fapt, nu știu să fac altceva. Pula. Adică nu știu să fac nimic. Da, vorbesc cam urât. E de la stres. Nu, nu sunt bolnav. Nu-s răcit. E doar o răgușeală. Da, am mâncat. Paste. Da, iar paste, n-am chef să-mi fac altceva. Ce face fata? Care? A! Păi nu mai sunt cu ea. Da, era o fată bună. Ne-am despărțit. Ne-am certat. Era ecologistă. Eu arunc mereu mucerile de țigări pe jos, las apa să curgă când mă spăl pe dinți și uit lumina aprinsă la baie. N-aveam chef să merg la marșuri la Ministerul Mediului în fiecare zi. Să lipesc afișe împotriva sistemului noaptea. N-ar fi mers. Știu, mamă, e vina mea. Eu i-am explicat că mi se rupe de încălzirea globală, de lumea pe care o s-o lăsăm copiilor noștri. Plus că mă suspectez că n-o să am. Cum ce? Copii. S-ar putea să fiu steril. Nu te panica! Nu mi-am făcut nicio analiză. E doar așa, o idee. Bine, gata. Termin cu glumele astea. Și mie-mi pare rău. Era bună. Avea

un cur mișto, mamă. Și era și frumoasă. Aia e... Nu, nu mai sunt cu nimeni. Aia de dinainte? Care? Artista? În fine. N-ar fi mers niciodată. De fiecare dată după ce ne futeam îmi povestea despre câte un fost iubit. Care o futea mai bine, evident. Și care avea pula mai mare decât mine. Ea avea pozițiile ei preferate, care pe mine mă enervau. „Mie-mi place așa și pe dincolo.” Crede-mă, mamă, nici ție nu ți s-ar mai fi sculat. Vorbesc cam urât. Da, de la stres. Nu, pe cuvânt, n-ar fi mers. Gândește-te! Ei îi plăceau suprarealiștii. Eu sunt un clasic, mamă, știi bine. Mă rog, o artistă! Să trecem peste! Ce-am făcut în weekend? Am fost la plimbare prin parc cu puștiul lui Bob, amicul ăla... Da, m-am distrat. Fac asta frecvent. E adorabil ăsta micu', da. Plus că, din când în când, mai fut și eu o mămică din astea tinere și neglijate. E genial sexul cu astea, mamă. N-au nicio așteptare. Tocmai de asta sunt cele mai generoase femei. Nu, mamă, nu-mi dau bani, nu vorbi tâmpenii. Generoase cu feminitatea lor, în sensul ăla. Da, știu. Nu, nu vreau să cresc copilul altuia. Totuși, uite-așa am aflat care sunt cele mai bune școli din oraș, știu unde găsești cele mai ieftine hăinuțe, cam cât și când trebuie să mănânce un copil de 5 ani și 7 luni, cât e bine să-l lași la televizor. Habar n-aveam că există un post TV pentru copiii de până la doi ani. Tot felul de animăluțe mov și roz care plutesc pe ecran. M-am uitat

doar o dată, fumat, și mi s-a făcut frică. Totuși, cică ăstora mici le stimulează imaginația. Serios, mamă. Oricum, nu-mi strică informațiile astea. Știi, așa, în eventualitatea în care o să fac copii, la un moment dat, deși ți-am zis că am impresia că sunt steril. Hai, n-o lua așa! Bine, mai vorbim, te pup. Sun eu mâine, după ce plec de la serviciu.

Nu-i o idee bună să-i răspunzi maică-tii la telefon, uneori. Sunt, pur și simplu, niște chestii pe care n-ai cum să i le spui. Bine, poți să i le spui. Dar ea n-o să le înțeleagă.

Lasă telefonul să sune. Îl duce dincolo, pe măsuta din cameră. E mai bine așa.

Open document...

Toate astea au început, firește, tot cu un joc. Nu cel cu visatul. Cu celălalt. Cel de-a „nevorbitul”. Nimeni nu-l mai știe acum. Când Robinson avea zece ani, copiii de acasă, de pe continent, se jucau zile, chiar săptămâni întregi, jocul ăsta. Ca și jocul de-a visatul, nevorbitul era un joc mai ciudat, cu totul altceva decât pititea sau lapte gros sau „Țară, țară, vrem ostași”, ori cu jocurile cu prea multe cântece și dansuri ale fetelor. Era un joc mai dur. Trebuia să ai curaj. Un copil le spunea celorlalți, brusc,

într-o zi: „Hai să nu mai vorbim cu X. X marchează ținta”. Zile întregi, când ieșea la joacă, X, „nevorbitul” era ignorat de toți ceilalți. Nu era bruscăt sau alungat. Nu. Pur și simplu, pentru toți ceilalți era invizibil. Toți erau, pe rând, la un moment dat, „nevorbitul”. Fiecare se juca în felul lui. Unii bravau, ținându-se mândri multă vreme, alții cedau după o jumătate de oră. În cele din urmă veneau și se rugau de ceilalți, unii plângând, să li se vorbească. Dar nu Robinson. El nu se umilea niciodată. El aștepta, înecându-și furia într-o indiferență bine jucată, să cedeze ei. Copiii se plectiseau până la urmă și cedau ei. Până într-o zi, când Robinson, ținându-se cu bicicleta după câțiva care mergeau în parc, și-a dat seama că nu vorbeau cu el. Începuseră jocul. Și-atunci Robinson s-a dat jos de pe bicicletă și le-a spus: „Dacă nu vorbim acum, nu mai vorbim niciodată”. Ei nu s-au oprit. Credeau că e încă un joc. Atunci a început drumul spre insulă.

De-atunci au trecut zeci de ani. Fețele copiilor de pe continent s-au estompat treptat. Robinson mai ține minte doar atât: că jocul de-a nevorbitul s-a oprit odată cu Bobo. Avea un ușor retard din cauza unor complicații la naștere, dar era foarte solid și puternic pentru